

Nurmes

Pitkämäen teollisuusalueen asemakaavan laajennusalueen muinaisjäännösinventointi 2013

**Timo Jussila
Timo Sepänmaa**

Tilaaaja: Nurmeksen kaupunki

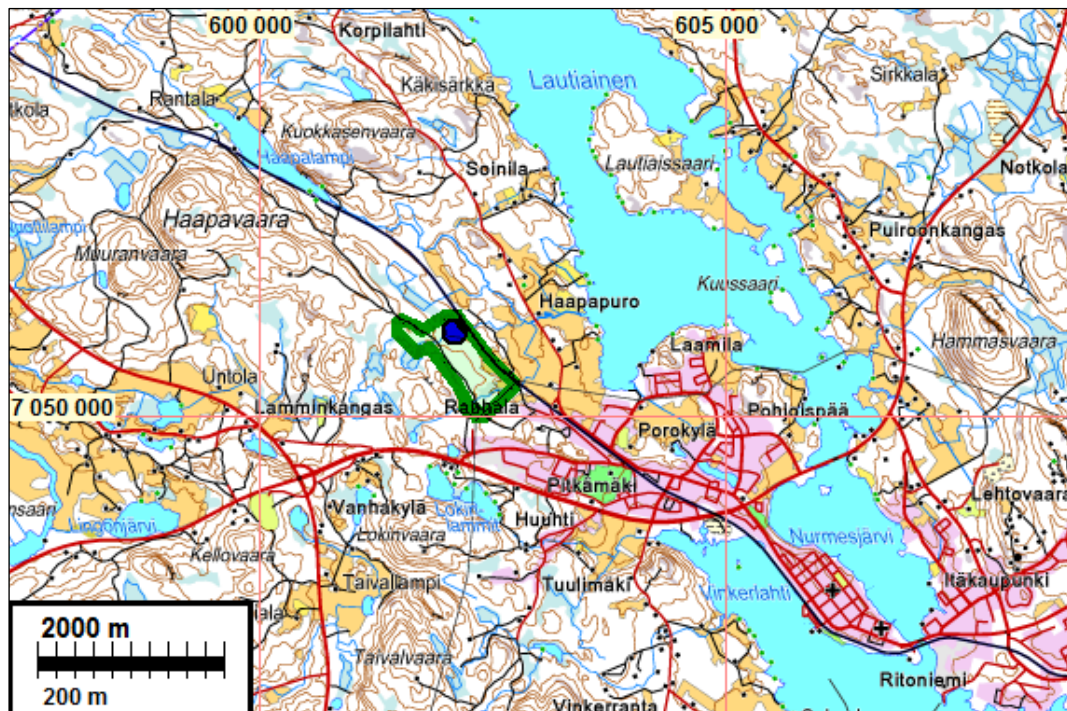
Sisältö

Perustiedot	2
Inventointi	4
Rannansiirtyminen.....	4
Havainnot	4
Lähteet	4
Kuvia	5
Muinaisjäännös	6
NURMES HUKKAPURO	6
Kaavaluonnos	8
Pitäjänpitäjät 1847	8

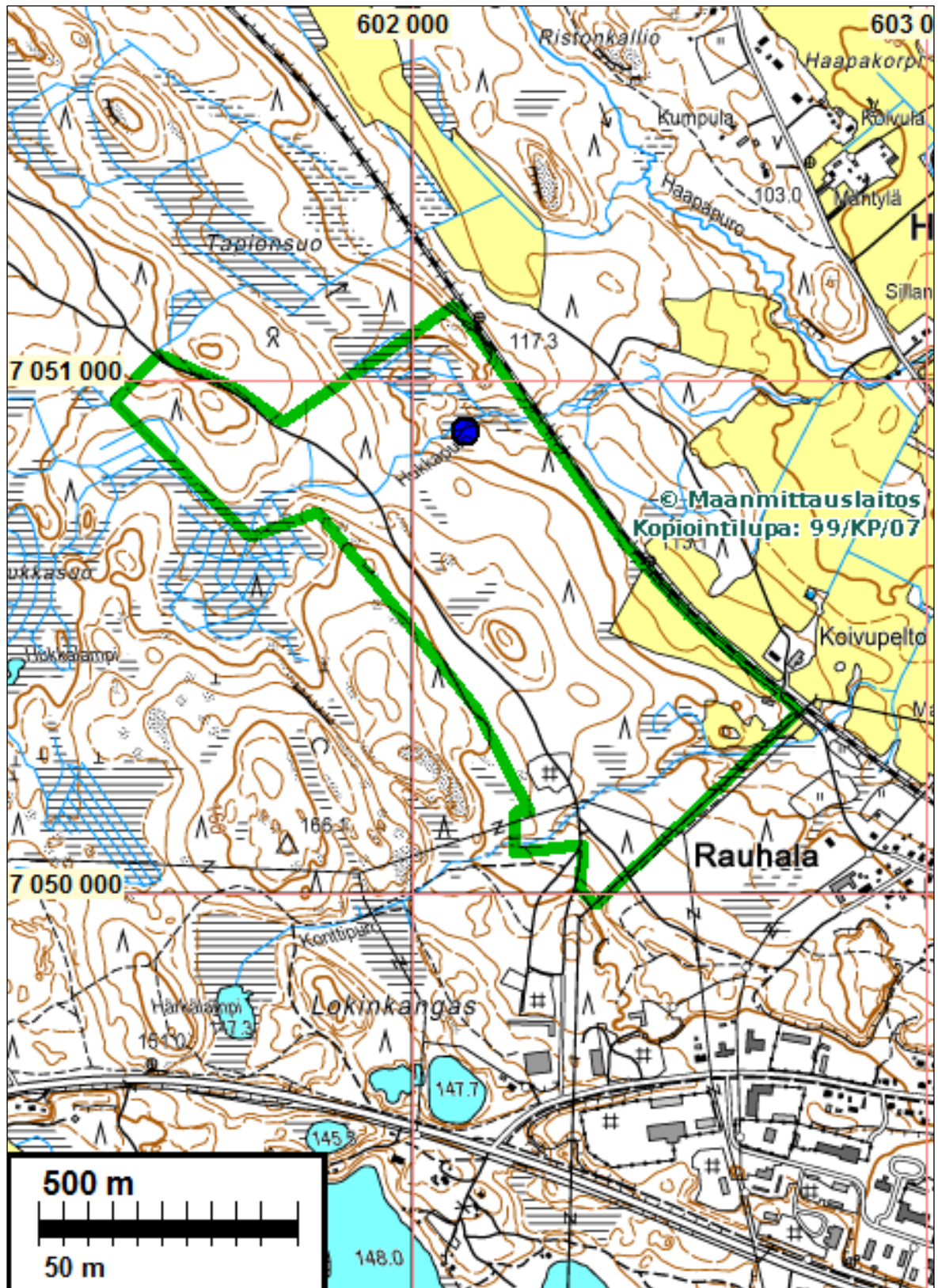
Kansikuva: maastoa Hukkapuron uoman reunamilla alueen koillisosassa

Perustiedot

- Alue:** Nurmes,Pitkämäen teollisuusalueen laajennuksen asemakaava-alue, keskustan luoteispuolella.
- Tarkoitus:** Selvittää onko kaava-alueella kiinteitä muinaisjäännöksiä. Inventoinnin pääpaino oli suunnitelluilla uusilla rakennusalueilla.
- Työaika:** Kesäkuun 5.pv. v. 2013.
- Kustantaja:** Nurmeksen kaupunki
- Aiemmat tutkimukset:** alueella ei tiettävästi ole aiemmin muinaisjäännöksiä inventoitu
- Tekijät:** Mikroliitti Oy; Timo Jussila ja Timo Sepänmaa.
- Tulokset:** Tutkimusalueelta ei tunnettu ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä löytöpaikkoja. Inventoinnissa löydettiin yksi ennestään tuntematon jäännös joka luokiteltiin muinaisjäännöksi: hiilihaudan jäännös.

Tutkimusalue rajattu vihreällä

Tutkimusalue on rajattu vihreällä. Havaittu hiilihauta on merkitty sinisellä pallolla.

Selityksiä: Koordinaatit, kartat ja ilmakuvaoitteet ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa (Euref). Kohdekuvauksissa myös kkj (xy) ja ykj (pi) koordinaatit. Kartta ja ilmakuvapohjat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta keväällä 2013 ellei toisin mainittu.

Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta.

Valokuvat digitaalisia. Valokuvat ovat tallessa Mikrolahti Oy:n serverillä.

Inventointi

Nurmeksen kaupunki on suunnittelemassa Pitkämäen teollisuusalueen laajentamista Nurmeksen Kontiomäki radan eteläpuolella. Alueelle ollaan laatimassa asemakaavan laajennusta. Lieksan ja Nurmeksen tekninen virasto tilasi kaava-alueen muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Timo Sepänmaa ja Timo Jussila suorittivat maastotutkimukset kesäkuun 5.pv v. 2013. Olosuhteet maastotutkimukselle olivat tuolloin erinomaiset. Tutkimusalueelta ja sen läheisyydestä ei tunneta ennestään muinaisjäännöksiä. Alue tutkittiin kattavasti rakennettavaksi suunnitelluilta osin – ns. muuttuvan maankäytön alueet. Lisäksi katsottiin Hukkapuron tienoota myös muilta osin, sekä alueen kaakkoisreunamilla olevaa purolaakson aluetta.

Rannansiirtyminen

Alueen rannansiirtymistä – muinaisrantojen korkeustasoa – tarkasteltiin Timo Jussilan Lieksan inventoinnissa v. 2001 laatimaa Pielisen rannansiirtymiskronologiaa. Em. inventoinnin raportissa olevan etäisyysdiagrammin (<http://www.mikroliitti.fi/lieksa/etdiagr.htm>) mukaan Pielisen rantataso n. 8200 eKr. on tutkimusalueella n. 130 m korkeustasolla josta vedentaso on laskenut ajan laskun alkuun mennessä n. 97 m korkeustasolle. Nykyinen Pielisen vedentaso on alueella hieman alle 94 m. Rantasidonnaisia, esihistoriallisia muinaisjäännöksiä voi alueelta siis löytää n. 97 – 132,5 m korkeustasojen väliseltä alueelta. Tutkimusalue sijoittuu 115-140 m korkeustasojen välille.

Havainnot

Alueen koillisreunamilta 115-120 m tasoilta voi periaatteessa löytää mesoliittiselle kivikaudelle, ennen 7000 eKr. ajoittuvia rantasidonnaisia asuinpaikkoja. Hukkapuron purolaakson länsiosassa, 120 m korkeustasolta alaspäin on laakson reunamilla hiekkamaaperäisiä tasanteita. Näitä tasanteita purouoman molemmin puolin koekuopitettiin paikoin melko tiheästikin. Mitään esihistoriaan viittaavaa ei kuitenkaan havaittu. Alueen kaakkoislaitamilla olevan purolaakson maasto on kivikkoisempaa ja osin pelloksi raivattu. Peltö oli oraalla paikalla käytäessä ja helposti tarkasteltavissa. Muualla alueella maaperä on kivikkoista moreenimaata, eikä varhaisen pyyntikulttuurin asutukselle sopivia maastoja havaittu, ei myöskään maan pinnalle näkyviä historiallisen ajan nykyaikaa vanhempia rakenteita.

Historiallisella ajalla alue on ollut asumaton, ainakin v. 1830 kartan, v. 1847 pitäjänkartan ja 1940 taloudellisen kartan perusteella.

Alueella havaittiin yksi hiilihaudan pohja, joka katsottiin Museoviraston ohjeistuksen mukaisesti muinaisjäännökseksi. Jäännös sijaitsee rakennettavaksi suunnitellun alueen pohjoispuolella.

20.6.2013

Timo Jussila

Lähteet

Geografisk karta öfver Numis socken belegen uti Karelens öfre härad och Kuopio län 1847. 1 sta karta delen A. G. Thilen. Mml arkisto (4321) Kansallisarkisto.

Nurmisen samfundlighets Ågor uti Nurmisen socken Karelens Ofre Härad och Kuopio Län. 1815/1816 och 1830 och 1831. Kansallisarkisto.

Suomen taloudelliset kartat . Nurmisen 1940. (125 Nurmisen lcb:38). Kansallisarkisto.

Saloheimo, Veijo 1953: Nurmeksen historia: Nurmeksen seurakunta, Nurmeksen maalaisseurakunta, Nurmeksen kauppala.

Kuvia

Hukkapuron uomaa

Maastoa Hukkapuron länsiosassa

Alueen pohjoisosan maastoa

Muinaisjäännös**NURMES HUKKAPURO**

Mjtunnus:

Rauh.lk 2

Ajoitus: historiallinen

Laji: valmistus: hiilimiilu

Koordin: N: 7050 898 E: 602 102 Z: 115

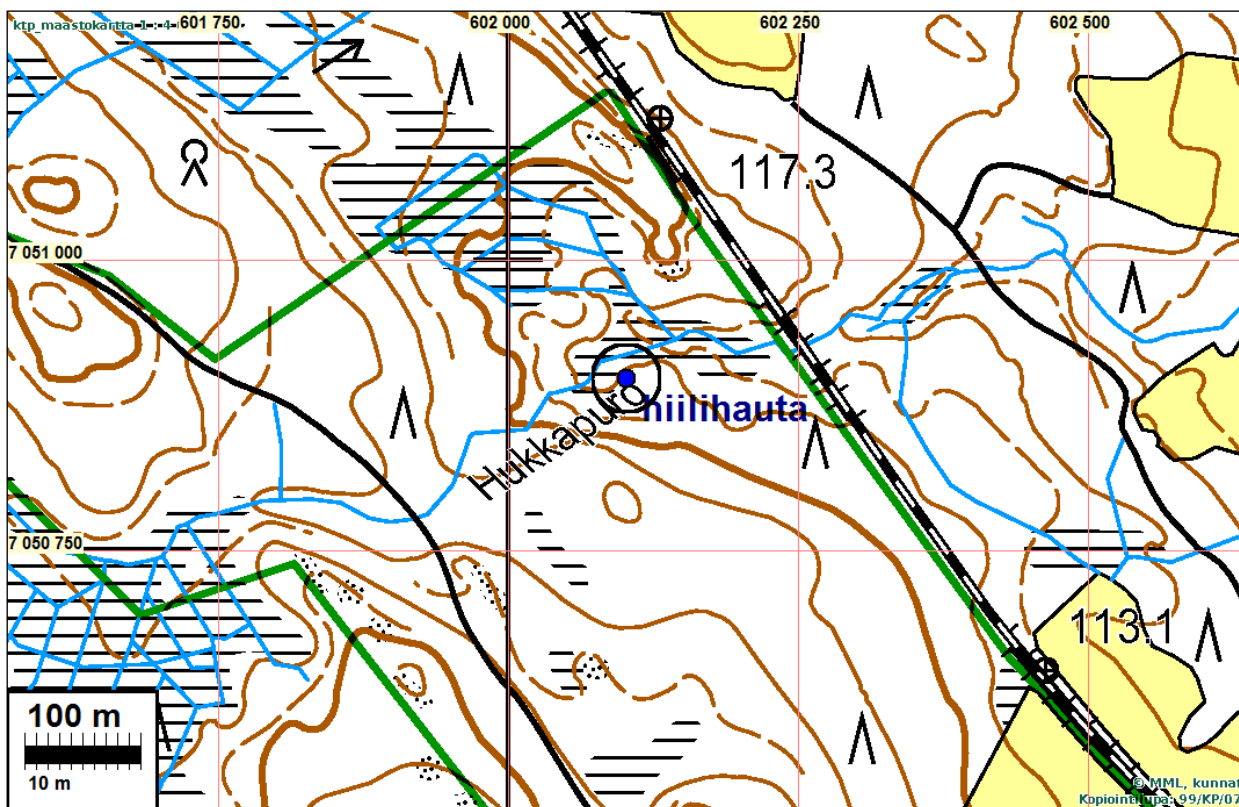
X: 7052 547 Y: 4453 279

P: 7053 851 I: 3602 314

Tutkijat: Jussila & Sepänmaa 2013 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Nurmeksen kirkosta 4,9 km luoteeseen.

Huomiot: Purolaakson törmän päällä on hienohiekkaisessa maaperässä hiilihaudan jäännö. Kuoppa 1,5 m halk, syvyys n. 0,5 m ja matalat vallit. Kuopassa on n. 5 cm paksu podsol maannoksen A-kerros, sen alla hiilenpaloja ja nokea sisältävä kerros n. 20 cm syvyyteen.

Hiilihauta suuntaan 261

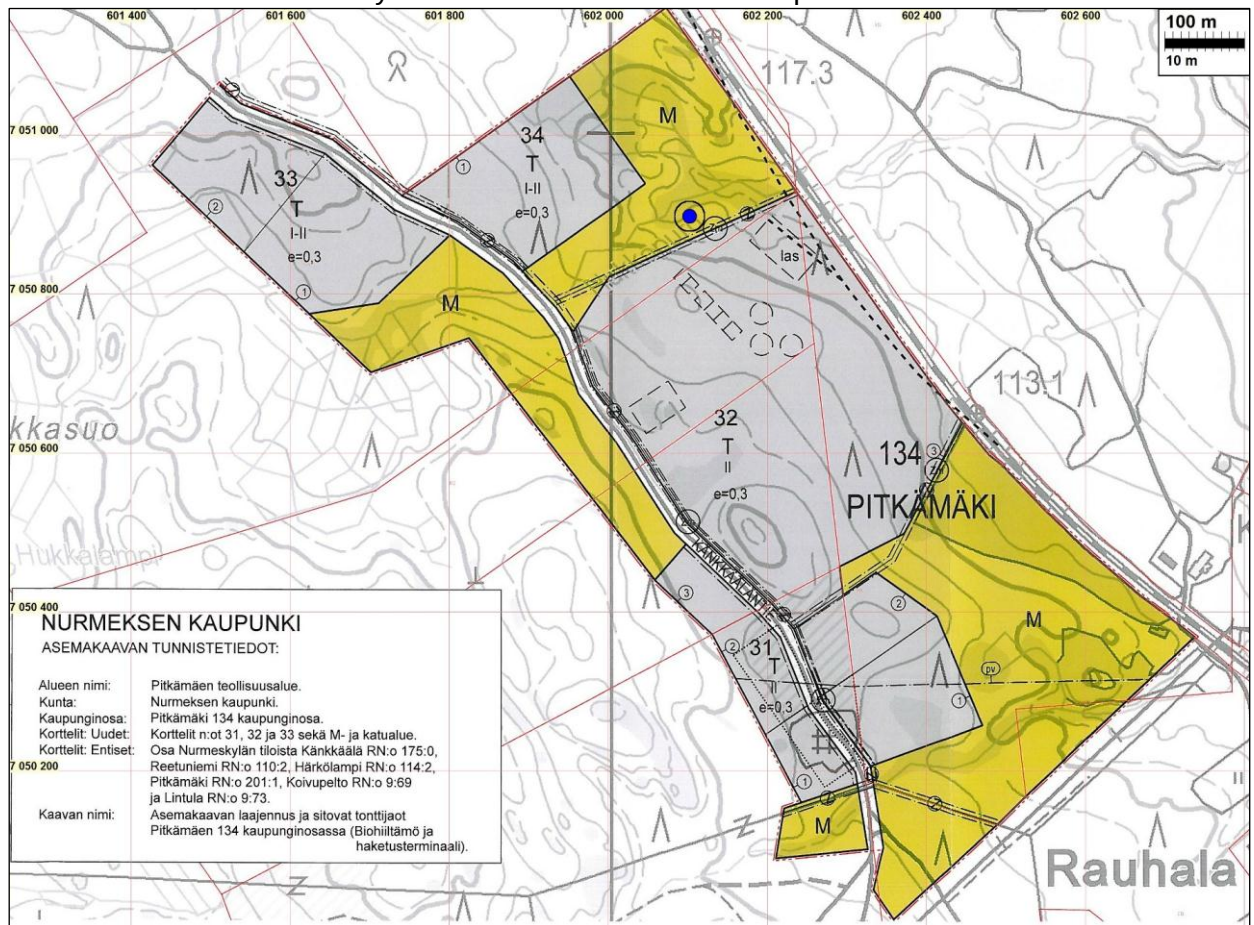
Hiilihauta suuntaan 285

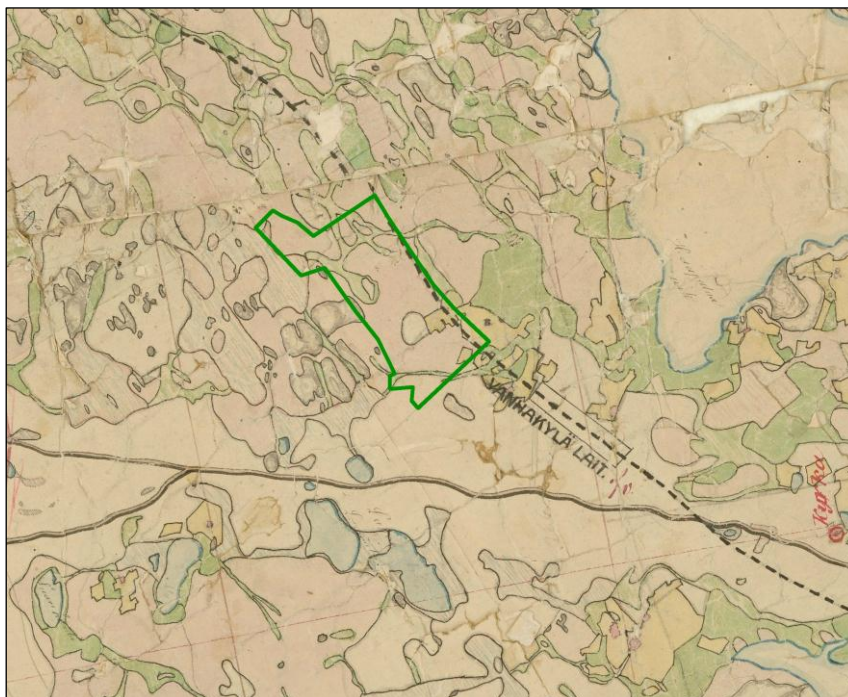
Hiilihauta suuntaan 228.

Kaavaluonnos

Havaittu hiilihauta on merkitty kaavaluonnoskartalle sinisellä pallolla.

Pitäjänskarttaote 1847

Ote Pitäjänskartasta v. 1847. Päälle piirretty vihreällä viivalla tutkimusalueen sijainti